

Мареха Ірина Сергіївна,

асистент кафедри економічної теорії Сумського державного університету

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОБГРУНТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ У СФЕРІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ НА ОСНОВІ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ІНВЕСТИЦІЙ

У статті на основі інноваційного підходу досліджено та систематизовано теоретико-концептуальні положення щодо фінансово-економічного змісту поняття якості інвестицій у сфері сільськогосподарського землекористування. Визначено систему еколого-економічних показників оцінки якості інвестицій та на її основі вдосконалено науково-методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарського землекористування. Запропоновано комплексну еколого-інвестиційну стратегію розвитку сільськогосподарського землекористування в регіоні.

Ключові слова: якість інвестицій, інноваційний підхід, еколого-економічні показники, оцінка, сільськогосподарське землекористування.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Досягнення сталого екологічно-збалансованого сільськогосподарського землекористування можливе за умови підвищення еколого-економічної обґрунтованості інвестиційних рішень. Виняткове значення екологічно орієнтованого розвитку сільськогосподарського землекористування в національній системі продовольчої безпеки вимагає застосування інноваційних підходів до виваженої інвестиційної підтримки його розвитку на засадах еколого-економічної оцінки якості інвестицій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значний внесок у розроблення теоретико-методологічних положень щодо обґрунтування інвестиційних рішень на еколого-економічних засадах у природогосподарюванні зробили провідні вітчизняні та зарубіжні вчені: Н.М. Андрєєва [1], О.О. Веклич [2], О.В. Пономарьов [7], П.В. Севастьянов [9], С.К. Харічков [10] та ін.

Проблемам удосконалення інвестиційного забезпечення сільськогосподарського землекористування щодо напряму врахування екологічного фактора присвячено праці В.П. Гордієнко [3], Л.М. Грановської [4], П.Т. Саблука [8] та ін.

У працях вищезазначених учених достатньо глибоко опрацьовані теоретичні та науково-методичні основи екологізації інвестиційної діяльності. У той самий час зовсім не дослідженими залишаються питання обґрунтування інвестиційних рішень у сфері сільськогосподарського землекористування якості інвестицій на інноваційній основі – на основі еколого-економічної оцінки якості інвестицій. Відтак застосування інноваційних підходів під час обґрунтування інвестиційних рішень на основі оцінки якості інвестицій у сфері сільськогосподарського землекористування в контексті еколого-економічних проблем його розвитку є актуальним науково-практичним завданням.

Мета статті полягає в розробленні інноваційних теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо формування системи еколого-економічної оцінки якості інвестицій та обґрунтування інвестиційних рішень у сфері сільськогосподарського землекористування.

Основний матеріал. Еколого-економічна оцінка якості інвестицій неодмінно повинна мати в основі чітке термінологічне визначення власне категорії «якість інвестицій». Термінологічний аналіз якості інвестицій пропонуємо здійснювати в рамках дослідження категорії «інвестиції». Проведений нами аналіз термінологічних визначень категорії «інвестиції» дозволяє класифікувати їх укрупнено – за економічною та фінансовою ознаками [6].

З економічної точки зору інвестиції розглядаються як витрати на створення, розширення, технічне переозброєння основного капіталу, збільшення матеріальних запасів, залучення природних ресурсів до господарського процесу, освоєння нових видів випуску продукції тощо. На визначення інвестицій за економічною ознакою вплинули витратний, цільовий та соціально-економічний підходи.

З позиції фінансового підходу інвестиції трактують як усі види активів, що вкладаються в економічну діяльність з метою одержання доходів. Головною ідеєю підходу є розуміння інвестицій як способу ефективного розміщення капіталу конкретними інвесторами на мікроекономічному рівні з подальшим розрахунком чинника прибутковості. На визначенні інвестицій за фінансовою ознакою позначилися ресурсний, майновий та гедоністичний підходи. Таким чином, аналізуючи науково-методичні підходи до визначення інвестицій, можна виділити два принципово відмітних напрямки у вирішенні цієї проблеми – економічний та фінансовий.

Обидва підходи покладемо за основу критеріїв, якими, на нашу думку, потрібно керуватися під час обґрунтування структуроутворювальних положень концепції якості інвестицій у сфері природогосподарювання, і сільськогосподарського землекористування зокрема. Дотримання такої позиції полегшує розвиток теоретичних досліджень у зазначеному напрямку та відповідає об'єктивним умовам розвитку продуктивних сил та еколого-економічних відносин. Аналізуючи та систематизуючи наукові положення кожного з підходів, ми, таким чином, зводимо наше дослідження до вирішення двоєдиного завдання – завдання формування теоретичних передумов дослідження сутності та конкретизації змісту якості інвестицій по відношенню до сільськогосподарського землекористування.

Таким чином, конкретизуючи сутнісно-змістову основу якості інвестицій по відношенню до сільськогосподарського землекористування, під якістю інвестицій пропонуємо розуміти цілісну характеристику функціональної єдності їх ресурсних властивостей, здатних задовольняти інвестиційні потреби агроприродогосподарювання в цілому та інтереси індивідуальних інвесторів зокрема. Як економічна категорія інвестиції перебувають у формі тимчасового розподілу (перерозподілу) вартості суспільного продукту. У цьому ракурсі інвестиції є категорією простого та розширеного відтворення сільськогосподарської еколого-економічної системи (ЕЕС). Як категорія фінансова інвестиції є способом розміщення майнових прав інвестора. Спільною якісною характеристикою інвестицій у такому разі є їх здатність приносити дохід. На основі доведеної двокритеріальної концепції якості інвестицій, а також із врахуванням інноваційних підходів до формування системи показників оцінки якості інвестицій автором запропонована система основних еколого-економічних показників, яка містить: структуру інвестицій, сформовану з урахуванням впливу екологічного фактора, інвестиційний ризик портфеля, обумовлений дією екологічного фактора, та дохідність портфеля інвестицій, відкориговану на рівень екологічного ризику.

Установлено, що на сьогодні не сформовано єдиного підходу до оцінки якості інвестицій у межах сільськогосподарської ЕЕС з урахуванням впливу екологічних параметрів. Недооцінка екологічних ризиків інвестора призводить до необґрунтованих висновків про еколого-економічну оптимальність інвестиційних рішень у сфері сільськогосподарського землекористування.

Еколого-економічна оцінка якості інвестицій у сфері сільськогосподарського землекористування безпосередньо пов'язана з необхідністю розмежування мотиваційної поведінки інвесторів у межах можливих стратегій інвестування. З урахуванням особливостей агроприродогосподарювання як ЕЕС у праці окреслено основні стратегії залучення інвестицій в аграрний сектор (табл. 1).

Таблиця 1 – Обґрунтування стратегій залучення інвестицій у сфері сільськогосподарського землекористування з урахуванням особливостей, властивих агроприродогосподарюванню як ЕЕС, (розроблено автором)

Характеристика ЕЕС	Вплив системних характеристик на вибір стратегії інвестування	Стратегія інвестування
Циклічність розвитку	Сезонний характер операційного циклу позначається на структурі інвестиційного капіталу, обумовлюючи фінансову залежність підприємств від кредитних інструментів банку в періоди між витрачанням та отриманням коштів від реалізованого врожаю	Банківська
Хиткий характер стану системи	Істотний внесок цінних та природноресурсних факторів у сукупний ризико-комерційний результат ускладнює використання механізмів внутрішнього та боргового фінансування. Пріоритет у відновленні хиткого стану системи повинен належати прямій державній підтримці сільськогосподарського землекористування навіть у тому разі, коли інші інвестиційні механізми з об'єктивних причин спрацювати не можуть	Державна
Здатність до саморегуляції	Саме з цією характеристикою пов'язане питання принципової можливості сільськогосподарської ЕЕС підтримувати відносну динамічну стабільність завдяки мобілізації внутрішніх резервів самоінвестування, а саме: власних оборотних коштів, чистого прибутку та амортизаційного ресурсу	Самоінвестування
Відкритість	Відкритість сільськогосподарської ЕЕС стосується насамперед можливостей сільськогосподарських товаровиробників конкурувати на зовнішніх ринках. Об'єктивною у цьому відношенні є наявність інвестиційного капіталу в тих сферах виробництва, які є джерелом конкурентоспроможного експорту	Іноземна

Загальний аналіз набору інвестиційних стратегій у сфері сільськогосподарського землекористування дозволяє висунути наукову гіпотезу про те, що проблема недофінансування галузі та її низької інвестиційної привабливості може бути тісно пов'язана з високими екологічно обумовленими інвестиційними ризиками з огляду на

природноресурсну залежність сільського господарства. За рейтингом інвестиційної привабливості сільськогосподарське землекористування України займає 112-те місце серед 136 країн світу. Згідно з оцінками Європейського Центру досліджень, підприємницький ризик інвестицій у сфері сільськогосподарського землекористування становить 80% [5, с. 64]. Такий високий рівень ризику ставить під загрозу відтворення земельного капіталу галузі, а отже, і досягнення екологічно збалансованого сталого розвитку сільськогосподарського землекористування. Подолання зазначених ризиків має здійснюватися через інноваційні механізми екологізації інвестиційної діяльності. Урахування фактора екологізації природогосподарського середовища в умовах дії фактора нестабільності ґрунтово-земельних ресурсів є нагальним із методологічних позицій під час формування інноваційних підходів до еколого-економічної оцінки якості інвестицій у сфері сільськогосподарського землекористування.

Формування еколого-економічних показників якості інвестицій є необхідною основою оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарського землекористування та обґрунтування стратегічно важливих інвестиційних рішень. У табл. 2 подано еколого-економічну оцінку якості інвестицій за умови, що ресурсом окупності інвестицій є врожайність, а фактором еколого-економічного збитку інвестора – підвищена кислотна реакція ґрунтового середовища.

Таблиця 2 – Еколого-економічна оцінка якості інвестицій у сфері сільськогосподарського землекористування на прикладі Сумської області, (обчислено автором)

Еколого-економічні показники якості інвестицій	Об'єкти вкладення інвестицій: екологічно чисте елітне насіння			
	пшениця	ячмінь	кукурудза	соняшник
Оптимальна структура інвестицій, сформована з урахуванням впливу екологічного фактора, %	19 ¹	28 ¹	39 ¹	14 ¹
	22 ²	20 ²	17 ²	41 ²
	28 ³	24 ³	46 ³	2 ³
	21 ⁴	33 ⁴	38 ⁴	8 ⁴
Інвестиційний ризик портфеля с.-г. культур, обумовлений дією екологічного фактора, грн (дол.)/га	26,81 ¹			
	58,62 ²			
	3,08 ³			
	0,14 ⁴			
Доходність портфеля інвестицій, відкоригована на рівень екологічного ризику, грн (дол.)/га	343,3 ¹			
	474,58 ²			
	442,01 ³			
	6,19 ⁴			

Примітки: ¹ – державна інвестиційна стратегія; ² – банківська інвестиційна стратегія; ³ – стратегія самоінвестування; ⁴ – іноземна інвестиційна стратегія

Наведені в табл. 2 дані є аналітичною основою для здійснення процесу ідентифікації якості інвестицій, яка безпосередньо пов'язана з екологічними умовами ведення сільського господарства Сумської області. З урахуванням впливу екологічних факторів на кількісні параметри інвестиційної діяльності як інноваційну характеристику процесу ідентифікації якості інвестицій запропоновано використовувати коефіцієнт чутливості доходу інвестора до зміни прибутку, обумовленої дією екологічного фактора, який, по-

перше, показує, як змінюється дохід інвестора при зниженні прибутку у сфері сільськогосподарського землекористування на 1%; по-друге, визначає бажаність наявності інвестиційного капіталу у сфері сільськогосподарського землекористування в умовах нерационального використання агроземельних ресурсів у регіоні; по-третє, оцінює якість інвестицій за параметром «висока-низька». Запропоновані складові ідентифікації якості інвестицій забезпечують еколого-економічне обґрунтування інвестиційних рішень у сфері сільськогосподарського землекористування (табл. 3).

Таблиця 3 – Результати впровадження інноваційних підходів до обґрунтування інвестиційних рішень у сфері сільськогосподарського землекористування на основі еколого-економічної оцінки якості інвестицій, (розроблено автором)

Інвестиційна стратегія	Нормативне значення коефіцієнта чутливості V , %	Розрахункове значення коефіцієнта чутливості	Оцінка чутливості стратегії до екологічних ризиків	Якість с.-г. інвестицій	Інвестиційне рішення
Державна	$ V < 1$	-0,189	Нечутлива	Висока	Прибуткове
Банківська	$ V < 1$	-0,02	Нечутлива	Висока	Прибуткове
Само-інвестування	$ V < 1$	-3,836	Чутлива	Низька	Збиткове
Іноземна	$ V < 1$	-0,09	Нечутлива	Висока	Прибуткове

Еколого-економічне обґрунтування інвестиційних стратегій у сфері сільськогосподарського землекористування дає підстави вивести такий економічний факт: рекомендується виключити зі стратегічного набору стратегію самоінвестування як таку, що є найбільш чутливою до екологічно обумовлених ризиків інвестора, а відтак унаслідок своєї низької якості, не адаптованої до прийняття прибуткових інвестиційних рішень та забезпечення сталого розвитку сільськогосподарського землекористування в Сумському регіоні.

Розвиток сільськогосподарського землекористування на екологічній основі та відповідне регулювання інвестиційних відносин потребують формування комплексної еколого-інвестиційної стратегії розвитку агрогосподарювання, що повинна ґрунтуватися на еколого-економічних показниках оцінки якості інвестицій. Під комплексною еколого-інвестиційною стратегією розвитку сільськогосподарського землекористування ми пропонуємо розуміти науково обґрунтовану узагальнену модель перспективного, конкурентного, інноваційного розвитку сільського господарства, що містить мотиви здійснення екологічно орієнтованої інвестиційної діяльності, адміністративні ресурси й систему еколого-економічних показників, які покладені в основу управління, що забезпечує продовольчу та еколого-ресурсну безпеку в регіоні. Еколого-інвестиційна стратегія визначає спосіб оптимального розміщення екологічно орієнтованих інвестицій з погляду їх здатності забезпечувати відтворювальний баланс у сфері сільськогосподарського землекористування та задовольняти інтереси

індивідуального інвестора зокрема в умовах екологічних обмежень. Важливими складовими комплексної еколого-інвестиційною стратегії розвитку сільськогосподарського землекористування регіону є всебічна екологізація агропромислового виробництва й перехід до раціонального та екологізбалансованого природокористування, зокрема землекористування, на основі запровадження ефективних механізмів економічної відповідальності за порушення вимог екологоресурсної та продовольчої безпеки суб'єктами господарської діяльності.

Забезпечення продовольчої безпеки має здійснюватись одночасно з екологічною адаптацією інвестиційної стратегії до навколишнього природного середовища. Відповідно до сучасних вимог розвитку сільськогосподарське землекористування потрібно перевести на модель сталого екологічнобезпечного функціонування.

Висновки та напрямки подальших досліджень. Інноваційність запропонованих автором підходів до обґрунтування інвестиційних рішень у сфері сільськогосподарського землекористування полягає в такому: по-перше, автор користується поняттям «якість інвестицій» для підвищення обґрунтованості оцінок інвестиційної привабливості сільськогосподарської еколого-економічної системи; по-друге, оцінка якості інвестицій здійснюється з позиції окремих стратегій інвестування, що дозволяє повною мірою врахувати мотиви здійснення інвестиційної діяльності в досліджуваній галузі економіки; по-третє, запропонована автором еколого-інвестиційна стратегія передбачає відстеження й адаптацію еколого-економічних показників оцінки якості інвестицій до динамічно мінливого зовнішнього середовища, що визначає її керованість, гнучкість, адаптивність, а відтак і можливості оптимального розподілу екологічно орієнтованих інвестицій у сфері сільськогосподарського землекористування у контексті принципів сталого розвитку. Розроблення механізмів реалізації зазначеної комплексної стратегії на регіональному рівні є перспективним напрямом подальших наукових досліджень.

1. Андреева Н. Научные подходы к диагностике инвестиций в природопреобразующие проекты: системология, инструментарий и методы реализации / Н. Андреева // *Економіст*. – 2012. – № 3. – С. 65-69.
2. Веклич О.О. Економічний механізм екологічного регулювання в Україні / О.О. Веклич. – К. : Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів, 2003. – 88 с.
3. Гордієнко В.П. Інвестиційне забезпечення соціально-економічного розвитку Сумщини : монографія; за ред. А.О. Єпіфанова, Т.А. Васильової. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. – 125 с.
4. Грановська Л.М. Раціональне природокористування в зоні еколого-економічного ризику / Л.М. Грановська. – Херсон : Вид-во ХДУ. – 2007. – 372 с.
5. Грицаєнко Г. Інвестиційна привабливість АПК України з позицій іноземних інвесторів / Г. Грицаєнко, Н. Шквиря // *Економіка АПК*. – 2004. – № 7. – С. 64-66.
6. Мареха І.С. Якість інвестицій як фінансово-економічна категорія сталого природогосподарювання / І.С. Мареха // *Інноваційна економіка*. – 2011. – № 5. – С. 246-251.
7. Пономарьов О.В. Оцінка якості інвестиційної діяльності авіатранспортних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / О.В. Пономарьов. – Київ, 2007. – 22 с.
8. Саблук П.Т. Структурно-інноваційні зрушення в аграрному секторі України як фактор його соціально-економічного зростання / П.Т. Саблук // *Економіка АПК*. – 2004. – № 6. – С. 3-8.
9. Севастьянов П.В. Сравнительная оценка качества инвестиционных проектов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sedok.narod.ru/s_files/poland/OcProject1.doc.

10. Харічков С. «Зелені інвестиції» як каталізатор переходу до нового курсу економіки: міжнародні орієнтири і перспективи впровадження / С. Харічков, Н. Андрєєва // Економіст. – 2010. – № 12. – С. 16-21.

I.S. Marekha, ассистент кафедры экономической теории Сумского государственного университета

Инновационные подходы к обоснованию инвестиционных решений в сфере сельскохозяйственного землепользования на основе эколого-экономической оценки качества инвестиций

В статье на основе инновационного подхода исследованы и систематизированы теоретико-концептуальные положения относительно финансово-экономического смысла понятия качества инвестиций в сфере сельскохозяйственного землепользования. Определена система эколого-экономических показателей оценки качества инвестиций и на ее основе усовершенствованы научно-методические подходы к оценке инвестиционной привлекательности сельскохозяйственного землепользования. Предложена комплексная эколого-инвестиционная стратегия развития сельскохозяйственного землепользования в регионе.

Ключевые слова: качество инвестиций, инновационный подход, эколого-экономические показатели, оценка, сельскохозяйственное землепользование.

I.S. Marekha, Assistant Professor of the Economic Theory Department of Sumy State University
Innovative approaches to investment decisions substantiation in the sphere of agricultural land use on the base of ecological and economic assessment of investment quality

The aim of the article. The aim of the article is to elaborate innovative theoretical and methodological issues and practical recommendations concerning formation of ecological and economic assessment of investment quality, substantiation of investment decisions in the sphere of agricultural land use.

The results of the analysis. The analysis of investment quality is undertaken in frames of the analysis of a category «investment». The author finds out that the category of «investment quality» can be investigated from economic and financial sides. From economic point of view, investments are regarded as expenditures on economic reproduction. From financial side, investments are considered as actives that are invested to the business activity in order to receive a profit. The author emphasizes that such twofold innovative approach can be taken as a principle for determining the category «investment quality». By the meaning of investment quality in agricultural land use one should understand a holistic characteristic of resource attributes that enable to satisfy investment demands in agriculture on the whole and to meet the interests of individual investors in particular. The author distinguishes investment strategies by the features of agricultural ecological and economic system and outlines the following ones: government strategy, banking strategy, self-investment strategy and foreign strategy.

A set of ecological and economic indicators of investment quality is formed in the article. In authors' opinion, the system of ecological and economic indicators of investment quality must include: optimal investment structure adjusted to the influence of ecological factor; the risk of investment portfolio adjusted to the influence of ecological factor; index of profitability of the investment portfolio adjusted to the influence of ecological factor. For identification of the investment quality the researcher proposes to use additional indicator – the vulnerability index. Firstly, this index shows in what way the investors' income changes while decreasing the profits in the sphere of agricultural land use by 1 per cent. Secondly, the above mentioned index defines the desire of investors to be present in agriculture under conditions of irrational use of the land resources. The author estimates investment quality by the criterion of «high – low» and interconnects it with substantiation of investment decisions in agricultural land use.

Conclusions and directions of further researches. The author concludes that innovative approaches include the following issues: using of the category «investment quality» helps to raise substantiation of

Розділ 5 Екологічний маркетинг і менеджмент

investment attractiveness assessment; the assessment of investment quality is undertaken from the side of each investment strategy which helps to describe motivation issues of investment process; the complex ecologically oriented strategy, offered by the author, is innovative by itself as it is based on the ecological and economic indicators of the investment quality, which has never calculated before. The implementation of such a complex ecologically oriented investment strategy is a subject for further researches.

Keywords: investment quality, innovative approach, ecological and economic indicators, assessment, agricultural land use.

1. Andreeva, N. (2012). Nauchnyie podkhody k diahnostike investitsii v prirodopreobrazuiushchie proekty: sistemolohiia, instrumentarii i metody realizatsii [Scientific approaches for the diagnostics of the investments into the nature-convertible projects: systematology, tools and techniques for implementation]. *Ekonomist – Economist*, 3, 65-69 [in Russian].

2. Veklych, O.O. (2003). *Ekonomichni mekhanizm ekolohichnoho rehuliuвання v Ukraini* [The economic mechanism of ecological regulation in Ukraine]. Kyiv: Ukrainyskyi instytut doslidzhen navkolyshnoho seredovushcha i resursiv [in Ukrainian].

3. Hordienko, V.P., Yepifanov, A.O., & Vasylieva, T.A. (2011). *Investytsiine zabezpechennia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Sumshchiny* [Investment provision of social and economic development of Sumy region]. Sumy: DVNZ «UABS NBU» [in Ukrainian].

4. Hranovska, L.M. (2007). *Ratsionalne pryrodokorystuvannia v zoni ekoloho-ekonomichnoho ryzyku* [Rational nature use in ecological and economic risk area]. Kherson: KhSU [in Ukrainian].

5. Hrytsaienko, H., & Shkvyria, N. (2004). Investytsiina pryvablyvist APK Ukrainy z pozytsii inozemnykh investoriv [Investment attractiveness of agrarian and industrial complex of Ukraine from foreign investors' side]. *Ekonomika APK – Economics of AIC*, 7, 64-66 [in Ukrainian].

6. Marekha, I.S. (2011). Yakist investytsii yak finansovo-ekonomichna katehoriia staloho pryrodohospodariuvannia [Investment quality as a financial and economic category of sustainable nature use]. *Innovatsiina Ekonomika – Innovative Economics*, 5, 246-251 [in Ukrainian].

7. Ponomariov, O.V. (2007). Otsinka yakosti investytsiinoi diialnosti aviatransportnykh pidpriemstv [Estimation of the quality of investment activity of the air transport enterprises]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

8. Sabluk, P.T. (2004). Strukturno-innovatsiini zrushennia v aharnomu sektori Ukrainy yak faktor yoho sotsialno-ekonomichnoho zrostannia [Structural and innovative shifts in agriculture of Ukraine as a factor of its social and economic growth]. *Ekonomika APK – Economics of AIC*, 6, 3-8 [in Ukrainian].

9. Sevastianov, P.V. (n.d.). *Sravnitelnaia otsenka kachestva investitsyonnykh proektov* [Comparative assessment of the quality of investment projects]. Retrieved from http://sedok.narod.ru/s_files/poland/OcProject1.doc [in Russian].

10. Kharichkov, S., & Andreeva, N. (2010). «Zeleni investytsii» yak katalizator perehodu do novoho kursu ekonomiky: mizhnarodni oriientyry i perspektvy vprovadzhenia [«Green investments» as a catalyst of moving to the new course of economy: international outlines and perspective of implementation]. *Ekonomist – Economist*, 12, 16-21 [in Ukrainian].

Отримано 01.11.2013 р.